
UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra slavistiky

Sekce polské filologie

studijní rok 2010/2011

Baza terminów i tematyczne karty pracy dla innowacji nauki przekładu i tłumaczeń

(Administracja publiczna)

Terminologická báze a tematické pracovní listy pro inovaci výuky překlada a tlumočení

(Administrativa veřejné správy)

Terminological base and thematic worksheets for innovation of the translation and interpretation education

(Public administration)

Bakalářská práce

Autor práce: Barbara Mlynková, obor Polština se zaměřením na hospodářsko-právní a
turistickou oblast

Vedoucí práce: Mgr. Monika Krzempek

Olomouc 2011

Oświadczam, że niniejsza praca dyplomowa została napisana przeze mnie samodzielnie oraz że cała literatura i pozostałe źródła informacji zostały w niej uwzględnione.

W Ołomuńcu dnia 12. maja 2011

.....

podpis

Składam serdeczne podziękowanie Pani Mgr. Monice Krzempek za cierpliwość, cenne wskazówki i pomoc w trakcie pisania pracy. Dziękuje także Doc. PhDr. Ivaně Dobrotové za cenne rady i Mgr. Kindze Młynarczyk za korektę językową.

Barbara Mlynková

Spis treści

1. Wstęp	5
2. Charakterystyka tematycznych kart pracy i słownika	7
3. Wstęp leksyko graficzny.....	8
4. Styl urzędowy	9
5. Analiza słownictwa.....	11
5.1. Zapożyczenia	12
5.2. Internacjonalizmy	15
5.3. Wyrazy zdradliwe w języku czeskim i polskim	17
6. Tłumaczenie polskich nazw ministerstw na język czeski, różnice związane z ich nazwami i zakresem działalności.....	19
7. Tematyczne karty pracy.....	23
8. Klucz.....	35
9. Słownik	43
10. Zakończenie	50
Abstract.....	51
Streszczenie	51
Anotacje	52
Bibliografia	53

1. Wstęp

Administracja to zorganizowana działalność realizowana przy pomocy określonego aparatu i zmierzająca do osiągnięcia pewnych celów. Działalność taka, obejmująca zakres spraw o charakterze publicznym, nazywana jest *administracją publiczną* (w języku czeskim jest to *veřejná správa*). *Administrację publiczną* definiuje się na wiele sposobów i na różnych płaszczyznach, np. w ujęciu przedmiotowym (zakres realizowanych spraw) lub podmiotowym (organy tworzące administrację publiczną).

W życiu codziennym spotykamy się z różnymi działaniami urzędowymi a także z działalnością dokumentacyjną i korespondencją biurową. Działania urzędowe mają charakter informujący. Informują o obowiązkach i prawach obywatela. Działania urzędowe mają także charakter regulujący. Administracja, realizując zadania państwa w sferze publicznej, reguluje stosunki społeczne zarówno między organami państwa a obywatelem, jak i między instytucjami oraz między urzędami i pracownikami powołanymi do wykonania obowiązków określonych przez prawo.

Prawie każdy człowiek, chociaż raz w życiu, miał do czynienia z urzędem. Czy chodziło o załatwienie na przykład zezwolenie na budowę czy wydanie dowodu osobistego, paszportu lub prawa jazdy. Każdy z nas na pewno korespondował z urzędem, albo z ministerstwem czy sądem. Ze względu na ten fakt, zdecydowałam się wybrać temat *Administracja publiczna* (Administrativa veřejné správy), by przybliżyć studentom, uczącym się języka polskiego, z jakimi dokumentami spotykamy się w urzędach, kto pracuje w służbie publicznej, jakie istnieją urzędy i ministerstwa jak w języku polskim, tak i w języku czeskim. Na temacie *administracja publiczna* zainteresowały mnie przede wszystkim dokumenty urzędowe i różnorodność nazw i działalności instytucji (np. ministerstw). Poza tym zaskoczyła mnie nieobecność słowników tematycznych, związanych z administracją. Bardzo trudno było zebrać 200 słów, które zdecydowanie należą do administracji a nie są słownictwem ogólnym. Chodzi mi na przykład o takie wyrazy jak *kara, kompetencja, odszkodowanie, rada*, itp.

Celem niniejszej pracy jest stworzenie słownika na temat administracji publicznej i ćwiczeń, które mają pomóc w przyswajaniu słownictwa związanego z administracją publiczną. Praca ma pomóc w nauczaniu języka polskiego jako obcego i ma służyć do innowacji nauki przekładu i tłumaczeń.

W pierwszym rozdziale pracy zajmuje się opisem tematycznych kart pracy, jak je wypracowałam, dlaczego właśnie tak, skąd ten pomysł na tego typu ćwiczenia oraz opisem

tworzenia słownika. Dlaczego wybrałam takie a nie inne słowa, gdzie ich szukałam, jaki pojawił się problem, na przykład problem z tłumaczeniem polskich lub czeskich odpowiedników.

Następnie przedstawiam słowniki, z których czerpałam wiadomości podczas pisania mojej pracy.

Ze względu na to, że większość słownictwa stosowana jest w stylu urzędowym, w trzecim rozdziale piszę o stylu urzędowym i języku w urzędach.

W kolejnym rozdziale analizuję zebrany materiał. Z uwagi na to, że do analizy jest potrzebna większa ilość słów, analizuję i inne wyrazy, które są związane z administracją państwową, ale nie pojawiają się w słowniku.

Opisuję zapożyczenia, internacjonalizmy i wyrazy zdradliwe pojawiające się w zebranych materiale.

Następnie piszę o tłumaczeniu nazw ministerstw opisuję różnice jakie zachodzą pomiędzy polskimi i czeskimi nazwami ministerstw i różnice związane z ich działalnością.

W przedostatnim rozdziale znajdują się tematyczne karty pracy dla innowacji nauki przekładu i tłumaczeń, czyli różnego rodzaju ćwiczenia i tłumaczenia tekstów i także klucz do wytworzonych ćwiczeń.

Ostatni rozdział pracy tworzy słownik, zawierający 200 haseł polskich i ich odpowiedników czeskich związanych z administracją publiczną.

W skład pracy wchodzi także płyta kompaktowa, na której mieści się baza danych. Znajdują się w niej polskie i czeski hasła, źródło ekwiwalencji, definicje czeskich i polskich haseł, typowe połączenia, przykłady użycia oraz związki frazeologiczne, o ile takie istnieją.

2. Charakterystyka tematycznych kart pracy i słownika

Pracę można podzielić na trzy podstawowe części: tematyczne karty pracy, słowniki analizę zebranego materiału.

Do tworzenia tematycznych kart pracy wzorowałam się na Bogusławie Kubiaku i jego podręczniku *Na łamach prasy część 1*, który jest kierowany do wszystkich cudzoziemców oraz osób ze środowisk polonijnych, które chcą rozwijać umiejętność rozumienia tekstów pisanych w języku polskim na najwyższym poziomie zaawansowania (C2). Z licznymi ćwiczeniami z tego podręczniku miałam możliwość spotkać się na zajęciach konwersacyjnych.

Teksty znajdujące się w tematycznych kartach pracy, koncentrują się na umiejętności rozumienia tekstów prasowych i tekstów z Internetu. Staralam się wybrać teksty, które związane są z administracją publiczną. Pierwszy tekst, który służy do przetłumaczenia, jest dokument administracyjny – protokół z walnego zgromadzenia. Obok innych dokumentów, jest on typowym przykładem dokumentu administracyjnego. Drugi tekst, jest artykuł dotyczący konferencji na temat nowoczesnej administracji. Artykuł wybrałam z powodu licznych słów związanych z administracją publiczną. Kolejny tekst ten jest na temat udzielana stypendiów, który wybrałam z powodu pojawiających się zwrotów, takich jak: *przystąpić do oceny, o przyznanie mogą ubiegać się, otrzymać stypendia*, itp. Ostatni artykuł, który służy także do przetłumaczenia, wybrałam w skutek tego, że pochodzi on z środowiska instytucji urzędowej, z notariatu.

Ćwiczenia, jak wyżej wspominałam, tworzyłam na podstawie ćwiczeń z podręcznika Bogusława Kubiaka. Wyrazy w ćwiczeniach związane są oczywiście z tematem administracji publicznej.

W skład tematycznych kart pracy wchodzi i słownik z 50 słowami, które znajdują się w tych kartach. Na końcu zaś występuje klucz do wszystkich ćwiczeń. Znajdują się tam także tłumaczenia tekstów (które służą do przetłumaczenia) na język polski.

Drugą część pracy tworzy słownik, który zawiera 200 słów. Wyrazy szukałam w Internecie i w książkach związanych z administracją publiczną. Trudno było zebrać 200 słów związanych wyłącznie z administracją, ponieważ znacznie więcej słów należy do języka ogólnego. W końcu udało mi się zebrać większą część słów, które zdecydowanie

należą do administracji publicznej. Są to na przykład różnego rodzaju dokumenty administracyjne, pracownicy służby cywilnej czy na przykład czasowniki związane ze stylem urzędowym.

W trakcie tłumaczenia słów na język polski lub odwrotnie na język czeski, nie pojawiły się większe problemy. Czasami trudno było znaleźć jakiś odpowiednik danego słowa, ale po większych staraniach udało się. Jedynym większym problemem było tłumaczenie nazw ministerstw. Tym problemem będę zajmowała się w jednym z następujących rozdziałów.

3. Wstęp leksykograficzny

Do pracy wykorzystałam kilka słowników, zarówno polskich, jak i czeskich. Właśnie dzięki nim powstał mój słownik, więc warto o nich przytoczyć parę słów. Z przykrością stwierdziłam, że nie ma żadnego słownika tematycznego, związanego z administracją publiczną. Myślę, że warto byłoby opracować taki słownik.

Z polskich słowników najczęściej pracowałam z *Uniwersalnym słownikiem języka polskiego*, którego autorem jest Stanisław Dubisz. Jest to czterotomowy słownik, wydany w 2006 roku. Zawiera około 100 tysięcy haseł. Uwzględnia jak polszczyznę oficjalną, tak i potoczną oraz terminologię techniczną i naukową. Znalazłam w nim na przykład takie hasła: *administracja, administrator, burmistrz, doradca, funkcjonariusz*, itd. Przykładowo wyraz *burmistrz* definiowany jest w tym słowniku jako *urzędnik będący przewodniczącym zarządu miasta*.

Jeżeli chodzi o czeskie słowniki, to najczęściej definicji znalazłam w słowniku o nazwie: *Slovník spisovného jazyka českého*. Jest to ośmiotomowy słownik, wydany w 1989 roku. Opracował go zespół Akademii Nauk, pod kierownictwem czeskiego językoznawcy Bogusława Havranka. Zawiera około 192 tysięcy słów i dlatego jest drugim największym czeskim słownikiem wykładowym. W tym słowniku odszukałam na przykład wyrazy *katastr, licence, občanský průkaz, starosta* itd. Na przykład słowo *starosta* (burmistrz) jest w tym słowniku definiowany jako *ten, kdo byl volbou postaven v čele města*. Polska i czeska definicja wyrazu *burmistrz* jest taka sama. W słowniku znalazłam dużo używanych słów, które są jednak przestarzałe, ponieważ słownik pochodzi z 1989 roku. Posługiwałam się jeszcze kolejnym czeskim słownikiem o nazwie *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*. Pracowałam zarówno z wydaniem z 1994 roku, jak

i z wydaniem z 2007 roku. Słowniki te opracował i na bieżąco aktualizuje instytut naukowy Akademii Nauk Języka Czeskiego. Słownik z 2007 roku zawiera niemal 50 tysięcy słów współczesnego języka czeskiego. Znalazłam w nim na przykład następujące słowa: *pas*, *právnícká osoba*, *rodný list*, *věstník*, itd. Choć jest to nowszy słownik niż wyżej wymieniony *Slovník spisovného jazyka českého*, to znalazłam w nim stosunkowo mniej potrzebnych mi definicji.

Oprócz wyżej wymienionych słowników, korzystałam także z *Słownika czesko-polskiego* pod redakcją Janusza Siatkowskiego i Mieczysława Basaja. Pracowałam z drugim wydaniem z 2002 roku. Obejmuje 53 tysięcy haseł i 28 tysięcy wyrażen i zwrotów współczesnego języka czeskiego. Odszukałam w nim przykładowo następujące wyrazy: *administracja* – *administrativa*, *akt ślubu* – *oddací list*, *księga metrykalna* – *metrika*, *notariusz* – *notář*, itd. Posługiwałam się także elektronicznym słownikiem polsko-czeskim o nazwie *Lingea Lexicon*. Autorem jest Karel Oliva i jest to słownik z 2002 roku. Odnalazłam w nim takie słowa jak *ministerstwo* – *ministerstvo*, *notariat* – *notářství*, *osoba fizyczna* – *fyzická osoba*, *skarbnik* – *pokladník*, itd.

4. Styl urzędowy

Ze względu na to, że większość zebranego słownictwa stosowana jest w stylu urzędowym, warto o nim napisać.

Styl urzędowy ma w polszczyźnie długą tradycję, sięgającą do średniowiecza. Pierwsze teksty urzędowe to dokumenty średniowieczne, na przykład zeznanie świadków, umieszczane w tzw. rotach sądowych. Zawierają terminy i formuły związane z prawem i sądownictwem, np. *ręczyć*, *sąd*, *umowa* itd. Z początków XVI wieku pochodzą np. takie sformowania: *zeznawać*, *urząd miejski*, *obwiniony*. Historycy języka dowodzą, że w XVI wieku obrady sejmowe toczono po polsku. Najstarszy zachowany diariusz sejmowy pochodzi z 1547-1548 roku. W 1501 roku ukazuje się pierwsza konstytucja przełożona na język polski, w 1525 roku pierwszy akt ustawodawczy pisany po polsku. Zbiory ustaw ukazują się w języku łacińskim do połowy XVI wieku, potem w języku polskim. Po Złotym Wieku nadchodzi era ponownej łatinizacji pism urzędowych. Terminy pochodzące z XVII wieku to np. *wojewoda* i *województwo*, *pobór*, *podatek*, *senat*, *poseł*. W oświeceniu i na początku XIX wieku zanikają liczne wkładki łacińskie, zachowują się latynizmy już przystosowane do języka polskiego. Po 1945 r. nastąpiło następne wielkie

odejście od łaciny. Początki współczesnego polskiego stylu urzędowego wiążą się z czasami stanisławowskimi. XIX wiek był szczególnie istotnym okresem dla jego rozwoju. Polską terminologię prawniczą i administracyjną wypracowali urzędnicy galicyjscy, którzy tłumaczyli słowa i zwroty niemieckie.

Według Mirosława Bańki styl urzędowy *to odmiana języka stosowana w wypowiedziach związanych z formalnymi kontaktami społecznymi, służących regulowaniu zachowań społecznych i egzekwowaniu realizacji przyjętych społecznie wzorów tych zachowań* (Bańko M.: 2006, 88). Według Jerzego Podrackiego styl urzędowy *to odmiana języka realizowana w wypowiedziach obsługujących dziedzinę zinstytucjonalizowanych kontaktów społecznych, związanych z działalnością administracyjno-prawną* (Podracki J.: 1998, 268). W języku czeskim styl urzędowy to administrativní styl. Niekiedy nazywa się go również jednacím lub úředním stylem. Czeska definicja stylu urzędowego nie różni się od polskiej definicji.

Typowymi gatunkami tekstów są teksty zarządzeń, uchwał, instrukcji, obwieszczeń, podań itp. Odbiorcami komunikatów urzędowych są obywatele, nadawcami zaś instytucje, urzędy lub osoby oficjalnie je reprezentujące. Styl urzędowy należy do stylów oficjalnych. Podstawowymi cechami stylu urzędowego to standartowość (ujęcie tekstów w formę paragrafów), precyzyjność (wprowadzenie jednoznacznych terminów specjalistycznych), dyrektywność (liczne nakazy, zakazy i pozwolenia) i bezosobowy charakter wypowiedzi (*uprasza się, zawiadamia się, wykonano, zrobiono*). Styl ten charakteryzuje się znaczną konwencjonalizacją języka. Pojawia się w nim wiele typowych tylko dla niego, odbieranych jako urzędowe i oficjalne terminy oraz tego samego rodzaju związków frazeologicznych. Na przykład: *zwracam się z prośbą, odnośny, niniejszy, powiadamiać, uprasza się*. Styl urzędowy występuje w dwóch odmianach: styl wypowiedzi kancelaryjnej i styl aktów prawnych. Odmiana kancelaryjna jest typowa dla pism urzędowych. Do jej gatunków należą na przykład listy biurowe, listy handlowe, umowy, protokoły, monity, podania, reklamacje i inne. Odmiana prawna realizuje się w aktach normatywnych i jej typowymi gatunkami są akty normatywne, stanowiące prawo, przykładowo konstytucje, ustawy, dyrektywy, rozporządzenia, regulaminy. Styl urzędowy nasycony jest różnego typu zwrotami grzecznościowymi jak na przykład: *Szanowna Pani, Szanowny Panie Kierowniku, uprzejmie informujemy* itd.

Język w urzędach jest różnorodny. Według Ewy Malinowskiej *złożoność administracyjnych działań oraz zróżnicowanie komunikacji w sferze administracyjno-prawnej pociąga za sobą skomplikowanie języka, sprawia, że język w urzędzie jest*

niejednorodny (Malinowska E.: 1999, 76). Można wyróżnić dwie pododmiany języka w urzędach: język prawny¹ i język kancelaryjny. Wypowiedzi prawne związane są z normatywną działalnością administracji, natomiast kancelaryjne są wynikiem działań dokumentacyjnych urzędów. Według E. Malinowskiej można wyróżnić dwa typy sytuacji komunikacyjnych: sytuację niezindywidualizowaną, apersonalną (wypowiedzi skierowane dla kogoś) i sytuację zindywidualizowaną, personalną (wypowiedzi skierowane do kogoś) (zob. Malinowska E.: 1999, 76-77). Cechy języka urzędowego nie różnią się od cech stylu urzędowego. Są to dyrektywność, bezosobowość, precyzyjność i standartowość².

5. Analiza słownictwa

Słownictwo (leksyka), można definiować jako ogół wyrazów jakiegoś języka lub jakiejś odmiany języka. W języku czeskim słownictwo to *slovní zásoba* (lexikon). Istnieją dwa podsystemy leksyki: gramatyczny i leksykalny (wyrazy, związki frazeologiczne). Słownictwo języka narodowego jest bardzo zróżnicowane. Każda odmiana języka i każdy styl mają słownictwo swoiste, charakterystyczne tylko dla nich. W współczesnej polszczyźnie wyróżnia się słownictwo wspólne, czyli wyrazy bez nacechowania, można je zastosować w każdej odmianie i w każdym typie tekstu, słownictwo czynne, chodzi o wyrazy potoczne, nacechowane ekspresywnie, nacechowane stylistycznie i słownictwo bierne, czyli wyrazy, które są rozumiane przez człowieka, ale nie używane (por. Markowski A.: 2007, 158). W żadnym języku nie można ustalić dokładnej liczby słów. Słownictwo nieustannie się zmienia. Zasób leksykalny współczesnej polszczyzny jest bardzo duży. Słowniki podręczne liczą około 30 tysięcy haseł, średnie 60 – 80 tysięcy. Największy słownik polski jest *Słownik języka polskiego* (pod red. Doroszewskiego W.: 1958-1969), który zawiera około 125 tysięcy haseł. Najobszerniejszy słownik wykładowy języka czeskiego to *Příruční slovník jazyka českého* (Kovařík P.: 2008) który zawiera około 250 tysięcy haseł. Nawet on nie zawiera w całości bogactwa leksykalnego języka czeskiego.

W zebranych słownictwie dominują rzeczowniki i można je podzielić na kategorie semantyczne ze względu na ich znaczenie. Pierwszą kategorię stanowią pracownicy administracji, na przykład *archiwista - archivář, biurokrata - byrokrat, burmistrz -*

¹ Szerzej na temat języka prawnego J. Pieńkos, 1999, 13-111 i M. Zieliński, 1999, 50-72

² Szerzej na temat cech języka urzędowego E. Malinowska, 1999, 80-85

starosta (města), doradca - poradce, funkcjonariusz - funkcionář, funkcjonariusz publiczny – veřejný činitel, inspektor - inspektor, marszałek - maršálek, minister - ministr, notariusz - notář, planista - plánovač, premier – premiér, prezes – předseda, radny – radní, itd. Drugą kategorię tworzą różnorodne instytucje. Przykładowo *magistrat – magistrát, ministerstwo – ministerstvo, Ministerstwo Finansów – Ministerstvo financí, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji – Ministerstvo vnitra, urząd katastralny – katastrální úřad, urząd skarbowy – finanční úřad, itd.* Następną kategorią są różne dokumenty, na przykład dokumenty urzędowe *akt notarialny – notářský zápis, akt ślubu – oddací list, akt zgonu – úmrtí list, dokumenty prawne depozyt – depozitum, umowa – smlouva, umowa darowizny – darovací smlouva, umowa zbiorowa – kolektivní smlouva, dokumenty tożsamości dowód osobisty – občanský průkaz, paszport - pas.* Oprócz słów z wybranych kategorii pojawiły się także takie, które nie można pogrupować. Chodzi na przykład o wyrazy *administracja – administrativa, administracja publiczna – veřejná správa, akcyza – spotřební daň, biurokracja – byrokracie, budżet – rozpočet, decentralizacja – decentralizace.*

Oprócz rzeczowników, można by wyróżnić czasowniki stosowane w stylu urzędowym. Chodzi o typowe dla stylu urzędowego, odbierane jako urzędowe i oficjalne terminy i tego samego rodzaju związki frazeologiczne. Przykładowo czasownik *winien* (mający obowiązek coś zrobić, spełniać określone warunki, np. *winien zapłacić*), który by w stylu oficjalnym miał postać *powinien* lub *jest powinny*, czasownik *uiszczać* (regulować płatności, płacić, np. *uiszczać opłatę*), który miałby postać w stylu oficjalnym *płacić*.

5.1. Zapożyczenia

W trakcie analizy zebranego materiału okazało się, że znaczną część stanowią zapożyczenia. *Zapożyczenia to obce w strukturze danego języka wyrazy, zwroty, typy derywatów, formy fleksyjne, konstrukcje składniowe, związki frazeologiczne* (Markowski A.: 1999, 1773). W języku czeskim zapożyczenia są *lexikální výpůjčky*. W *Průruční mluvnici češtiny* napisano o zapożyczeniu słów: *slovní zásoba se mění také přejímáním slov, a to i mezi vrstvami jednoho národního jazyka, ale především z jazyků cizích*. W języku polskim według Andrzeja Markowskiego powszechna klasyfikacja oparta

jest na trzech kryteriach: przedmiotu zapożyczenia, stopnia przyswojenia i pochodzenia (Markowski A.: 1999, 1773).

Kryterium przedmiotu zapożyczenia dzieli się na zapożyczenia właściwe, to znaczy obce wyrazy przejęte razem ze znaczeniem (ewentualnie z uproszczoną wymową i pisownią). Zapożyczenia właściwe występują w zebranych słownictwie. Chodzi na przykład o wyraz *burmistrz*, który pochodzi z języka niemieckiego *burgmeister*. Słowo to jest przejęte także ze znaczeniem (przewodniczący miasta). Pisownia jest spolszczona. Kolejnym przykładem jest słowo *czek*, pochodzące z języka angielskiego *check*. Słowo jest także przejęte ze znaczeniem i jego pisownia jest uproszczona. Inne przykłady zapożyczeń właściwych: *atest* z łaciny *attestatio* (świadcstwo), *certyfikat* z łaciny *certificatum* (świadcstwo), *dekret* z łaciny *decrētum* (decyzja, dekret), *funkcjonariusz* z łaciny *functio* (czynność), *inspektor* także z łaciny *inspector* (nadzorca), *kataster* z łaciny *ca(pi)tastrum* (wykaz pogłównego), *konstytucja* z języka francuskiego *constituante* (zgromadzenie ustawodawcze), *legislatywa* z języka francuskiego *législatif* (prawodawczy), *monit* z łaciny *monitum* (upomnienie), *petycja* z łaciny *petitio* (atak; prośba; roszczenie), *referendum* z łaciny *referendum* (to, z czym się należy odwołać do narodu), *referent* z łaciny *referendarius* (sprawozdawca), *weksel* z języka niemieckiego *Wechsel* (zmiana; weksel), itp.

Oprócz zapożyczeń właściwych można wyróżnić zapożyczenia sztuczne. Chodzi o wyrazy danego języka utworzone z obcych morfemów (leksykalnych i słowotwórczych). Zapożyczenia sztuczne są we współczesnej polszczyźnie (zwłaszcza w jej odmianie naukowo-technicznej) jednym z głównych sposobów wzbogacania słownictwa. Składnikami wyrazów są zarówno afiksy obcego pochodzenia, jak i całe leksemy jako komponenty złożeń. W zebranych słownictwie występują takie zapożyczenia. Są to wyrazy z sufiksem –acja: *administracja*, *decentralizacja*, *dokumentacja* i *legalizacja* i wyrazy z prefiksem wice-: *wiceburmistrz*, *wiceminister*, *wiceprezes*. Takie wyrazy zapożyczone stają się wzorami strukturalnymi złożonych z części polskiej i obcej.

Istnieją jeszcze zapożyczenia semantyczne, polegające na przejęciu tylko znaczenia wyrazu, które uzupełnia znaczenia już znane. W zebranych materiale znalazłam tylko dwa przykłady, chodzi o czasownik *korespondować*, czyli *prowadzić korespondencję* (dawniej zapożyczenie łacińskie), który jest współcześnie używany także w znaczeniu *odpowiadać czemu, być odpowiednim* pod wpływem angielskiego to *correspond*. Drugim przykładem jest wyraz *administracja*, który jest używany w znaczeniu *rzqd*, pod wpływem języka angielskiego. I zapożyczenia strukturalne, czyli kalki, będące dokładnymi

odwzorowaniami obcych konstrukcji, wiernymi tłumaczeniami ich części składniowych, które nie pojawiły się w zebranych materiale.

Drugie kryterium jest kryterium pochodzenia, zgodnie z którym można wyodrębnić we współczesnej polszczyźnie klasy wyrazów nazwanych w zależności od języka źródła. W zebranych słownictwie pojawiły się anglicyzmy – *czek, budżet*, germanizmy – *burmistrz, gmina, ratusz, weksel*, łacynizmy, których jest najwięcej, np. *archiwista, akcyza, certyfikat, dyrektywa, minister, prezydent, referendum* i zapożyczenia francuskie (galicyzmy) – *biurokrata, ekspertyza, faktura, komisja, komitet, konstytucja, legislatywa, planista, premier*. Oprócz wyżej wymienionych istnieją jeszcze między innymi białorutenizmy, bohemizmy, hungaryzmy, italianizmy, rusycyzmy, turczyzmy i ukrajinizmy, których nie ma w zebranych materiale.

Trzecim kryterium jest kryterium stopnia przyswojenia, które wyodrębnia cytaty (wyrazy i zwroty, którymi użytkownicy języka polskiego posługują się w mowie i piśmie w oryginalnej, obcej postaci), zapożyczenia częściowo przyswojone (wyrazy obce mające uproszczoną wymowę i pisownię, adaptowane do polskiego systemu językowego, ale mimo to nieodmienne) i zapożyczenia całkowite (wyrazy i wyrażenia przejęte z języków obcych, ale przystosowane do systemu języka polskiego pod względem pisowni, wymowy i odmiany).

Do zapożyczeń całkowitych należy na przykład słowo *budżet*. Termin pochodzi od łacińskiego słowa *bulga* co można przetłumaczyć jako: *torba do gromadzenia dochodów*. J. B Say nazwał budżet bilansem potrzeb i dochodów państwa. Profesor dr Jan Tokarski podaje definicję według angielskiego słowa *budget* i określa jako *zestawienie planowanych dochodów i wydatków instytucji na wyznaczony okres, jako ogół dochodów i wydatków*.

W języku czeskim w ramach jednego języka może dochodzić o zapożyczenia z warstw leksykalnych, które specyfikuje się miejscowo (np. rozszerzeniem dialektu *dědina*), czasowo (np. wzbogacaniem języka czeskiego staroczeskimi elementami w czasach narodowego odrodzenia: *touha, látka, ješitný*) i funkcjonalnie (np. nowoczesne rozszerzenie terminu fachowego *ekologie* do słownika powszechnego). Język czeski rozróżnia następujące zapożyczenia: typy *přejatých slov* podle způsobu a míry přizpůsobení (gatunek zapożyczonych słów według sposobu i miary dostosowania), *kalkování* i *přejatá slova* podle původu (zapożyczone słowa według pochodzenia). Kryteria są podobne do polskich.

Do języka czeskiego bywają zapożyczone przede wszystkim słowa łacińskie i greckie. W zebranych słownictwie występuje najwięcej latynizmów – *atest, dekret, dotace, inspektor, kancelář, katastr, legitimace, magistrát, notář, prezident*. Pojawiło się także kilka galicyzmów – *byrokrat, ministr, premiér, ministerstvo, pas*, germanizmy – *maršálek, policie*, zapożyczeń z języka greckiego – *byrokracie, komora, protokol* i tylko jeden anglicyzm – *šek* i italianizm – *pošta*.

5.2. Internacjonalizmy

Specjalną grupę zapożyczeń tworzą internacjonalizmy, w języku czeskim chodzi o *mezinárodní slova* lub *internacionalismy*. Są to wyrazy międzynarodowe, spotykane w wielu językach, najczęściej pochodzą z języka angielskiego, francuskiego, greckiego lub łaciny. Takie wyrazy nieznacznie różnią się formą i wyrażają tę samą treść (por. Markowski A.: 1999, 1774). Definicja Jolanty Maćkiewicz brzmi następująco: *internacjonalizmy to takie występujące w różnych językach wyrazy, których forma zewnętrzna (pisana lub/i mówiona) pozwala na ich utożsamienie nawet osobie nie znającej danego języka i które są swoimi systemowymi ekwiwalentami przekładowymi. Powinny się one powtarzać przynajmniej w trzech językach należących do różnych rodzin językowych*. Ryszard Lipczuk napisał, że *za internacjonalizmy możemy uznać elementy językowe (wyrazy, ale również np. morfemy) występujące w co najmniej kilku językach (można przyjąć za minimum trzy języki należące do co najmniej dwóch grup/rodzin językowych)*³ (Lipczuk R.: 1992, 135). Wykazują one podobne (rzadziej identyczne) formy i znaczenia ułatwiając komunikację między ludźmi posługującymi się różnymi językami.

Internacjonalizmy są rozpowszechnione szczególnie w języku naukowym i technicznym. Często niemożliwe jest określenie, który język jest bezpośrednim źródłem danego internacjonalizmu, ze względu na rozpowszechnienie się na różnych obszarach. Taka sytuacja dotyczy na przykład wyrazu *polityka*. Wyraz pochodzi z języka greckiego – *politikós, politiké, politikon* co oznacza: *publiczne, państwowe, obywatelskie, uprzejme*. W języku polskim wyraz raczej pochodzi od języka francuskiego – *politique* co oznacza: *sztuka rządzenia państwem*. Następnym przykładem internacjonalizmu jest słowo *prezydent* (głowa państwa w republice, osoba powołana do tej funkcji w czasie wyborów),

³ Definicja pochodzi z internetu z artykułu pod nazwą *Co to są tzw. internacjonalizmy?*
<http://www.lingwistyka.uni.wroc.pl/jk/JK-07/JK07-lipczuk.pdf>

które pochodzi z łaciny *praesidens*. Wyraz ten jest spotykany w wielu językach, np. w angielskim *president*, w czeskim *prezident*, w francuskim *président*, w hiszpańskim *presidente*, w niemieckim *Präsident*. Kolejnym przykładem jest wyraz *administracja* (kierowanie, zarządzanie czymś), pochodzący z łaciny *administratio* (obsługa; zarządzanie) od *administrare* (obsługiwać; spełniać, wykonywać; kierować). W języku angielskim jest to *administration*, w czeskim *administrativa*, w francuskim *administration*, w hiszpańskim *administración*.

W zebranych materiale pojawiły się przykłady internacjonalizmów, które mogłyby być i zapożyczeniami. Chodzi o wyrazy z prefiksem *e-*, *euro-* i *wice-*. Jarosłwa Maćkiewicz jednoznacznie oddziela internacjonalizmy od zapożyczeń, co nie znaczy, że w ogóle nie łączy obu tych zjawisk (por. Waszakowa K., 2005, 26). Internacjonalizmy traktuje jako kategorię synchroniczną, zapożyczenia zaś jako kategorię diachroniczną, która może być rozpatrywana w obrębie jednego języka.

Pierwszym przykładem są złożenia z członem *euro-II*, dla których według Krystyny Waszakowej jest znaczny bardzo duży udział okazjonalizmów, w ogromnej części służących wyrażaniu ocen. (Waszakowa K., 2005, 143-144). Dotyczą one samej Unii Europejskiej, a także bardzo różnych zjawisk z nią związanych. Segment *euro-II* cechuje bardzo szeroki zakres łączliwości. Z analizy materiału widać, że w znacznym stopniu wyznacza go następujące kategorie:

1. struktura UE, prawo, sposoby sprawowania władzy, organy i formy działania, podległe UE instytucje i urzędy, rodzaje funkcji pełnionych przez jej urzędników – por. formacje: *eurokomisarz*, *europarlament*, *europoseł*, *euroorganizacja*.
2. procesy integracyjne – por. derywaty typu: *europaferendum*, *europogłosowanie*, *eurowybory*, *europfundusz*.
3. normy unijne, określane jako *europstandarty*, tzn. ustalone przez UE wzorcowe normy, prawnie obowiązujące dla konkretnych produktów – por. przykładowo struktura *europaszport*.

Kolejnym przykładem są struktury z powtarzalnym pierwszym członem obcym *wice-* (zastępca, osoba mająca tytuł lub stopień bezpośrednio niższy od kogoś) pochodzącym z łaciny *in vicem* (zamiast). Chodzi o wyrazy *wiceburmistrz*, *wiceprezes*, *wiceminister*.

Trzecim przykładem są złożenia z członami o postaci skróconej. Są to rzeczowniki, których człon pierwszy ma postać skróconą (zdezintegrowaną). Chodzi o złożenie *e-* elektroniczny: *e-archiwum*, *e-podpis*, *e-dokument*.

5.3. Wyrazy zdradliwe w języku czeskim i polskim

Podczas analizy stwierdziłam, że w zebranych materiale pojawiły się wyrazy zdradliwe, w języku czeskim są to *zrádná slova*. Lingwiści i teoretycy przekładoznawstwa używają niejednolitej terminologii odnośnie tego zjawiska. Pod wpływem metaforycznego francuskiego oznaczenia „*faux amis du traducteur*” powstały w różnych językach mniej dogodne terminy: polskie „falszywi przyjaciele tłumacza”, czeskie „*falešní přátelé překladatele*”, rosyjskie „*ložnyje družja pieriewodczika*”, niemieckie „*falsche Freunde des Übersetzers*” itp. (Lotko E.: 1992, 251). Według Edwarda Lotki rozumienie terminu *wyraz zdradliwy* jest zależne od pokrewieństwa badanych języków (Lotko E.: 1992, 251). W językach genetycznie odległych zdradliwość wyrazów dotyczy słownictwa międzynarodowego. W genetycznie bliskich językach, jakimi są język polski i czeski, zjawisko to dotyczy nie tylko wyrazów pochodzenia obcego, ale głównie wyrazów rodzimych, które mogą być neutralne lub stylistycznie nacechowane. Wyrazami zdradliwymi są więc dla nas takie rodzime i obce jednostki leksykalne, które są w obu badanych językach formalnie zgodne lub podobne, ale znaczeniowo lub stylistycznie odrębne. Można wyróżnić dwa rodzaje wyrazów zdradliwych: wyrazy zdradliwe systemowe i wyrazy zdradliwe tekstowe. Wyrazy zdradliwe są albo monosemiczne (pary wyrazów zdradliwych całkowicie odrębnych semantycznie), albo polisemiczne (zdradliwość przejawia się tylko w niektórych znaczeniach, natomiast inne znaczenia tych jednostek polisemicznych są zgodne).

W zebranych materiale pojawiły się więcej wyrazów zdradliwych monosemicznie. Chodzi na przykład o polski wyraz *dowód* i czeski *důvod*. Słowa na pierwszy rzut oka wyglądają tak samo, ich znaczenie się ale różni. *Dowód* w języku czeskim jest *důvod* (dowód wina – *důkaz winy*) lub *průkaz* (dowód osobisty – *osobni průkaz*). Czeskie słowo *důvod* w języku polskim oznacza *powód*, *przyczynę* (zdravotní důvody – powody zdrowotne). Kolejnym przykładem jest polskie *kara* i czeskie *kára*. Zupełnie jednakowe słowa, jednak znów mają inne znaczenie. *Kara* w języku czeskim jest *trest* (surowa kara – *přísný trest*), zaś *kára* oznacza *wózek* (*kára se zeleninou* – wózek z jarzynami) lub *karo*

(mít tři kára – mieć trzy kara). Następnie wyraz *nadawać* i *nadávat*. Znowu te same słowa, różniące się znaczeniem. Polski czasownik *nadawać* w języku czeskim oznacza *udílet* (nadawać komuś tytuł – udílet někomu titul), *odesílat* (nadawać telegram – odesílat telegram) lub *vysílat* (telewizja nadawała program dla dzieci – televize vysílała program pro děti). Natomiast czeski czasownik *nadávat* oznacza *klác, vymyslać* (hrubě nadávat – ordynarnie nawymyslać). Kolejnym przykładem jest polski czasownik *notować* i czeski *notovat*. *Notować* oznacza w j. czeskim *zapisovat* (notować skrupulatnie – pečlivě zapisovat) lub *zaznamenávat* (notowano częste kradzieże – zaznamenávali časté loupeže). *Notovat* w j. polskim oznacza *nucit, spíevať* (notowała ukolebávkę – nuciła kołysankę) lub *przytakiwać* (ve všem notoval – stale mu przytakiwał). Polskie słowo *oświadczenie* i czeskie *osvědčení – oświadczenie* jest w j. czeskim *prohlášení, proklamace* (uroczyste oświadczenie rządu – slavnostní prohlášení vlády), *osvědčení* w j. polskim oznacza *zaświadczenie, świadectwo* (devizové osvědčení – świadectwo celne). *Pensja* i *penze* – *pensja* to w j. czeskim *plat* (pensja miesięczna – měsíční plat), *penze* w języku polskim oznacza *emerytura* (být v penzi – być na emeryturze) lub *opłata za wyżywienie* (pobyt s plnou penzí – pobyt z pełnym wyżywieniem). *Rząd* i *řád* – *rząd* w j. czeskim jest *řada* (równy rząd – rovná řada) lub *vláda* (despotyczne rządy – despotická vláda), *řád* to *regulamin* (školní řád – regulamin szkolny), *system* (hospodářský řád – system gospodarczy), *zakon* (jezuitský řád – zakon Jezuitów) lub *order, odznaczenie* (obdržet řád – otrzymać order).

O to konkretne przykłady wyrazów zdradliwych polisemicznie, pojawiających się w zebranych materiale. Polskie słowo *artykuł* i czeskie *artikl* w jednym znaczeniu oznaczają to samo (artykuł eksportowy – exportní výrobek, artikl), zdradliwość przejawia się tylko w drugim znaczeniu: *artykuł* w języku czeskim jest *článek* (np. artykuł naukowy – vědecký článek). Polski wyraz *bezcenny* i czeski *bezcenný* na pierwszy rzut oka wydają się zupełnie jednakowe, ale ich znaczenie się różni, oprócz jednego przestarzałego znaczenia, gdzie oba te wyrazy znaczą to samo *bardzo cenny*. *Bezcenný* w języku polskim oznacza *bezwartościowy* (bezcenny obraz – bezwartościowy obraz) lub *nieważny* (bezcenná čísla – nieważne cyfry). Polski wyraz *biuro* i czeski *byro*. Zdradliwość przejawia się tylko w jednym znaczeniu, *biuro* to w języku czeskim *kancelář* (biuro zakładu przemysłowego – kanceláře průmyslového podniku). W drugim znaczeniu oznaczają to samo, *biuro* i *byro* (biuro polityczne – politické byro). Polski wyraz *porada* i zupełnie jednakowy czeski wyraz *porada*. Pol. *porada* oznacza w j. czeskim *rada* (udzielić porady fachowej – poskytnout odbornou radu). Czeski wyraz *porada* jest w j. polskim

narada (výrobní porada – narada produkcyjna), w drugim znaczeniu oznaczają to samo – *porada, wskazówka* (právní porada – porada prawna).

6. Tłumaczenie polskich nazw ministerstw na język czeski, różnice związane z ich nazwami i zakresem działalności

„Tłumaczenie powinno przypominać szybę, całkowicie przezroczystą, tak aby czytelnik nie zauważał jej istnienia”.

Nikołaj Gogol

Tłumaczenie lub inaczej przekład to wyrażenie w języku docelowym treści tekstu (w tym również wypowiedzi ustnej) wyprodukowanego w języku źródłowym. Pod hasłem *tłumaczenie*, które jest zawarte w większości słowników ogólnych na świecie, można rozumieć, że pojęcie to wiąże się albo z tłumaczeniem jako czynnością, albo z rezultatem tej czynności (por. Lotko E.: 1993, 10). Według Edwarda Lotki bardziej szczegółowa analiza tego pojęcia w konfrontacji z jego funkcjonowaniem w literaturze przedmiotu oraz w praktyce przekładowej wykazuje, że oddający to pojęcie termin *tłumaczenie, przekład* ma co najmniej cztery następujące znaczenia:

Jako rezultat działania tłumacza jest tłumaczenie konkretnym przekładem, tekstem przetłumaczonym z innego lub na inny język. Jako czynność (lub zespół czynności) jest tłumaczenie operacją intelektualną, polegającą na formułowaniu komunikatu zawartego w tekście źródłowym. Termin *tłumaczenie* może też oznaczać praktykę translatorską, czyli w sensie dynamicznym tego wyrazu wszelką działalność przekładową. *Wreszcie tłumaczenie może się kojarzyć z porównywaniem dwóch języków* (Lotko E.: 1993, 10-11).

W przekładzie tekstów urzędowych, administracyjnych powinno się zachować możliwie najwyższą wierność oryginału. *Wierność i dokładność przekładu mają pierwszeństwo przed stylem, co odróżnia ten przekład od przekładu tekstów naukowych i technicznych* (E. Lotko: 1993, 124). Nauka o przekładzie tekstów urzędowych ma pewne zasady tłumaczenia tego rodzaju tekstów. Według E. Lotki *zasadę dosłowności powinno się stosować w przypadku tych tekstów, które pozwalają na jej zastosowanie* (E. Lotko: 1993, 126). Takie teksty mogą zawierać nazwy instytucji, organów administracji państwowej, sądownictwa, itd. E. Lotko dalej podaje, że drugim warunkiem stosowania zasady dosłowności jest niekolidowanie tej zasady ze znaczeniem.

Ekwiwalencja jest relacją identyczności, jak najbardziej zbliżonego podobieństwa między jednostkami tłumaczeniowymi dwóch różnych języków, których funkcja dyskursywna jest taka sama lub prawie jednakowa w danym kontekście. W sensie etymologicznym ekwiwalencja znaczy *równoważność*. Rozróżnia się ekwiwalencję dynamiczną (przekazuje główną myśl wyrażoną w tekście źródłowym) i ekwiwalencję formalną (stara się traktować tekst "dosłownie" lub "słowo w słowo"). Ustalenie właściwej ekwiwalencji przez tłumacza jest zawsze wynikiem pewnej interpretacji znaczenia tekstu wyjściowego. Ekwiwalencja nie jest równoznaczna z dosłownym tłumaczeniem, oznacza dokładne przekazanie treści i znaczenia wyrażenia, stosowanie norm językowych właściwych dla każdego z tekstów. Według E. Lotki *oryginał i przekład są ekwiwalentne, jeśli dają się wzajemnie wymienić w konkretnej sytuacji* (Lotko E.: 1993, 164).

Adekwatność jest relacją pomiędzy tekstem oryginalnym, wyjściowym a tekstem docelowym, przekładem, z uwzględnieniem wszystkich czynników pojawiających się w procesie tłumaczenia. W sensie etymologicznym adekwatność oznacza w języku polskim *zgodny z czymś, dokładnie czemuś odpowiadający, trafnie ujmujący zakres czegoś* (por. Lotko E.: 1993, 174). Według E. Lotki *w odniesieniu do przekładu, pojęcie adekwatności rozumianej jako odpowiedniość kojarzy się z osiągnięciem konkretnego celu tłumaczenia* (Lotko E.: 1993, 175).

W praktyce rozróżnienie ekwiwalencji i adekwatności nie jest łatwe; można przyjąć, że adekwatność udziela odpowiedzi na pytanie, czy i w jakim stopniu tekst wyjściowy i docelowy są wobec siebie równoważne.

Tłumaczenie nazw ministerstw:

Polskie ministerstwa	Czeskie ministerstwa
Ministerstwo Finansów	Ministerstvo financí
Ministerstwo Gospodarki	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Ministerstwo Infrastruktury	Ministerstvo dopravy
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Ministerstvo kultury
Ministerstwo Obrony Narodowej	Ministerstvo obrany
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Ministerstvo zemědělství
Ministerstwo Rozwoju Regionalnego	Ministerstvo pro místní rozvoj
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji	Ministerstvo vnitra

Ministerstwo Spraw Zagranicznych	Ministerstvo zahraničních věcí
Ministerstwo Sprawiedliwości	Ministerstvo spravedlnosti
Ministerstwo Zdrowia	Ministerstvo zdravotnictví

W Polsce i w Czechach istnieje kilka ministerstw. Z uwagi na to, że niektóre tłumaczenia nazw nie są adekwatne lub działania polskich i czeskich ministerstw się różnią, warto o tym napisać.

Pierwsze różnice znalazłam pomiędzy nazwami polskich i czeskich ministerstw. Nazwa polskiego Ministerstwa Gospodarki i czeskiego Ministerstva průmyslu a obchodu nie jest adekwatna. Słowo gospodarka można by było przetłumaczyć na język czeski jako hospodářství. Nazwy nie są jednakowe, ministerstwa mają jednakowe zadania. Kolejnym przykładem jest polskie Ministerstwo Infrastruktury a czeskie Ministerstvo dopravy. Przekład nazwy także nie jest adekwatny. Czeskie słowo doprava można by było przetłumaczyć na język polski jako komunikacja lub transport. Różnica pomiędzy tymi instytucjami pojawia się także w ich działalności. Ministerstwo Infrastruktury obejmuje sprawy telekomunikacji i poczty, które Ministerstvo dopravy nie zawiera. W Czechach te sprawy obejmuje Ministerstvo Vnitra. Prawie jednakowe działania podejmują Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji i Ministerstvo Vnitra, ale nazwa polskiego ministerstwa nie jest adekwatna z czeskim. Nazwa Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego nie jest do końca adekwatna do Ministerstva Kultury. Różnica występuje w polskiej nazwie, która jest dłuższa o słowa: i Dziedzictwa Narodowego, które w czeskiej nazwie się nie pojawiają. Różnica występuje także w działaniach tych instytucji, ponieważ do zadań czeskiego Ministerstva Kultury należą także rzeczy związane z kościołem i religią, którymi w Polsce zajmuje się Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. Ta sama sytuacja zachodzi w nazwach Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi i Ministerstva zemědělství. Polska nazwa instytucji jest poszerzona o słowa: i Rozwoju Wsi, które czeska nazwa ministerstwa nie zawiera. Różnią się też działalności wyżej wymienionych instytucji, ponieważ czeskie Ministerstvo zemědělství obejmuje sprawy gospodarki wodnej, które w Polsce obejmuje Ministerstwo Środowiska. Nazwy Ministerstwo Obrony Narodowej i Ministerstva obrany znów różnią się tym, że polska nazwa jest poszerzona o wyraz: Narodowej.

Podczas badania różnic pomiędzy polskimi i czeskimi ministerstwami stwierdziłam, że czeskie Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ma w Polsce trzy

odpowiedniki. Chodzi o Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ministerstwo Sportu i Turystyki i Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Te trzy ministerstwa obejmują sprawy, które w Czechach ma za zadanie powyżej wymienione ministerstwo. Ministerstwo Edukacji Narodowej zostało przywrócone w 2006 roku w wyniku podziału Ministerstwa Edukacji i Nauki. Nowo powstałym resortem zostało Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, które w 2006 roku powołał premier Marcinkiewicz. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego powstało także w wyniku podziału Ministerstwa Edukacji i Nauki. Ministerstwo Sportu zostało utworzone w miejsce zlikwidowanej Polskiej Konfederacji Sportu w 2005 roku. Od 2007 roku minister objął także dział turystyka, którym poprzednio zajmowało się Ministerstwo Gospodarki.

W trakcie badania nazw ministerstw spotkałam się także z ministerstwami, które mają adekwatne nazwy i jednakowe działalności. Chodzi o Ministerstwo Spraw Zagranicznych i Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstwo Sprawiedliwości i Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstwo Zdrowia i Ministerstvo Zdravotnictví.

W badaniu natknęłam się tylko na dwa przypadki, kiedy ministerstwa różnią się swymi działalnościami. Chodzi o Ministerstwo Finansów i Ministerstvo Financí i o Ministerstwo Rozwoju Regionalnego i Ministerstvo pro místní rozvoj. Sprawy, które obejmuje Ministerstvo Financí, w Polsce podzielone są do dwóch instytucji: Ministerstwo Finansów i Ministerstwo Skarbu Państwa. Ministerstwo Skarbu Państwa zostało utworzone w 1996 roku w wyniku Reformy Centrum. Nazwy nie należy mylić z Ministerstwem Skarbu, które istniało w czasach II Rzeczypospolitej i PRL do 1950 roku, ponieważ była to inna nazwa dla Ministerstwa Finansów. Polskie Ministerstwo Rozwoju Regionalnego obejmuje sprawy współpracy z organizacjami zrzeszającymi jednostki samorządu terytorialnego, opracowywania projektów narodowej strategii rozwoju regionalnego, funduszy strukturalnych i opracowywania narodowego planu rozwoju będącego podstawą do zawarcia umowy pomiędzy Rządem Rzeczypospolitej Polskiej i Komisją Europejską. Czeskie Ministerstvo pro místní rozvoj obejmuje sprawy polityki regionalnej, polityki mieszkaniowej, rozwój funduszy mieszkaniowych, wynajmu mieszkań i powierzchni komercyjnych, planowania terenowego i regulaminu budowlanego, polityki inwestycyjnej, ruchu turystycznego i sprawy związane z pogrzebem (pohřebnictví).

7. Tematyczne karty pracy

PL	CZ
Administracja	Administrativa
administracja publiczna	administrativa veřejné správy
Asesor	soudní praktikant
Aspekt	Hledisko
automatyzacja	automatizace, automatika
Burmistrz	Starosta
centrum bankowo-finansowe	centrum pro bankovníctví a financování
dane	údaje
dokumentacja	dokumentace
doręczenie	doručení
dowód osobisty	občanský průkaz
dziedziczenie	dědictví
dzień otwarty	den otevřených dveří
formularz	formulář
frekwencja	účast
gmina	obecní úřad
inauguracja	inaugurace, zahájení
instytucja publiczna	veřejná instituce
istotny	důležitý
kancelaria	kancelář
kancelaria notarialna	notářská kancelář
komisja	komise
kwestia	otázka
list	dopis
magistrat	magistrát
majątek	majetek
niespodzianka	překvapení
niewłaściwy	nesprávný
notariusz	notář
obieg	oběh
obieg elektroniczny	elektronický oběh
obywatelstwo	občanství
ocena	hodnocení
ogłosić	oznámit
ochrona	ochrana
oprogramowanie	software, programové vybavení
państwo członkowskie	členský stát
patron honorowy	čestný patron

pismo urzędowe	úřední písmo
podział	rozdělení
porada	rada
posiadać	mít, vlastnit
poświadczenie	potvrzení, osvědčení
powiat	okres
prawo	právo
proces	proces
przedstawiciel	zástupce
przepis	ustanovení, předpis
przewidzieć	naplánovat
przyznanie	přiznání
Rada Ministrów	rada ministrů
regulujący	regulující
rodzaj	druh
sejm	poslanecká sněmovna
spadek	dědictví
spadkobierca	dědic
stały pobyt	trvalý pobyt
stoisko wystawowe	výstavní stánek
stowarzyszenie	sdužení
stwierdzenie sądowe	soudní prohlášení
stypendium	stipendium
szkielet wykładu	podstata přednášky
testament	zavěť
ubiegać się	ucházet se
ufundowany	sponzorovaný
uchwalić	schválit
ulotka	leták
uruchomić	spustit
urząd stanu cywilnego	matrika
ustawa	zákon
wniosek	žádost
województwo	kraj
wójt	v PL starosta menšího města
wydarzenie	událost
wykład	přednáška
wykorzystanie	využití
zabraknąć	chybět
zainteresowania	zájmy
zarządzanie	správa
zasady	zásady, principy
złożyć coś	podat žádost o něco

I. Wyszukaj odpowiednie objaśnienia podanych słów.

a) dowód osobisty	1) działalność organizatorska realizowana przy pomocy aparatu urzędniczego
b) magistrat	2) osoba zaufania publicznego, powołana do dokonywania czynności, którym należy nadać formę notarialną
c) wniosek	3) dokument stwierdzający tożsamość
d) burmistrz	4) urzędnik stojący na czele gminy
e) formularz	5) potocznie na określenie organu wykonawczego samorządu terytorialnego w miastach
f) notariusz	6) jednostka podziału administracyjnego wyższego stopnia w Polsce
g) administracja	7) urzędowa prośba, podanie
h) urząd stanu cywilnego	8) przewodniczący zarządu/magistratu mniejszego miasta
i) sejm	9) wzór dokumentu z rubrykami do wypełnienia
j) województwo	10) instytucja, która rejestruje narodziny, zgony, małżeństwa i rozwody obywateli
k) wójt	11) najwyższy organ władzy ustawodawczej w Polsce.

CIEKAWOSTKA

skrótóy organizacjy narodowóy

WB	Bank Światowy	Světová banka
EU	Unia Europejska (UE)	Evropská unie
Eurostat	Europejski Urząd Statystyczny	Statistický úřad evropských společností
UNESCO	Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Oświaty, Nauki i Kultury	Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu
WHO	Światowa Organizacja Zdrowia	Světová zdravotnická organizace
INTERPOL	Międzynarodowa Organizacja Policji Kryminalnej	Mezinárodní organizace kriminální policie
IMF	Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW)	Mezinárodní měnový fond (MMF)
UNICEF	Fundusz Organizacji Narodów Zjednoczonych Na Rzecz Pomocy Dzieciom	Dětský fond OSN
NATO	Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego	Organizace Severoatlantické smlouvy

II. Połącz nazwy ministerstw z czeskimi odpowiednikami.

1) Ministerstwo Finansów

a) Ministerstvo vnitra

2) Ministerstwo Gospodarki

b) Ministerstvo kultury

3) Ministerstwo Infrastruktury

c) Ministerstvo spravedlnosti

4) Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	d) Ministerstvo zemědělství
5) Ministerstwo Obrony Narodowej	f) Ministerstvo životního prostředí
6) Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	g) Ministerstvo financí
7) Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji	h) Ministerstvo zdravotnictví
8) Ministerstwo Spraw Zagranicznych	i) Ministerstvo dopravy
9) Ministerstwo Środowiska	j) Ministerstvo práce a sociálních věcí
10) Ministerstwo Zdrowia	k) Ministerstvo pro místní rozvoj
11) Ministerstwo Sprawiedliwości	l) Ministerstvo průmyslu a obchodu
12) Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	m) Ministerstvo obrany
13) Ministerstwo Rozwoju Regionalnego	n) Ministerstvo zahraničních věcí

III. Przeczytaj poniższy tekst i przetłumacz go.

PROTOKÓŁ

WALNEGO ZGROMADZENIA WSPÓLNIKÓW VAN PUR S.R.O.

Z DNIA 24.02.2011 R.⁴

Stawiający oświadczyli, że w dniu dzisiejszym w tut. Kancelarii zwołano Walne Zgromadzenie Wspólników Spółki VAN PUR S.R.O. z siedzibą w Ostrava, Přívoz, Na náhonu 1123/20, Czechy, zawiązaną i zorganizowaną wg prawa czeskiego, zarejestrowaną w Czeskim Rejestrze Handlowym pod numerem: 278 22 672 /"Spółka"/. Przewodniczącym Walnego Zgromadzenia wybrano jednogłośnie Pana Piotra

⁴ Protokół pochodzi z zajęć Překladu odborného textu 4

Kamińskiego, który stwierdził, że na Walnym Zgromadzeniu reprezentowany jest cały kapitał zakładowy Spółki, nikt nie wnosi sprzeciwu ani co do odbycia Walnego Zgromadzenia, ani co do głosowania nad podjęciem uchwały w sprawie wyrażenia zgody na zbycie jednego udziału handlowego w Spółce przez wspólnika Marka Krzystkiewicza, a zatem Walne Zgromadzenie zwołane jest prawidłowo i jest władne do podjęcia stosowanej uchwały objętej porządkiem obrad.

IV. Połącz nazwy urzędów z czeskimi odpowiednikami.

Obecní úřad	Urząd Patentowy
Městský úřad	Urząd Wojewódzki
Finanční úřad	Urząd Pracy
Úřad práce	Urząd Gminy
Krajský úřad	Urząd Miasta
Úřad průmyslového vlastnictví	Urząd Skarbowy

V. Czy wiesz, które skróty ministerstw znajdują się w tabelce? Spróbuj dopisać do tabelki polskie i czeskie nazwy.

polski skrót x czeski skrót	polska nazwa	czeska nazwa
MSZ x MZV		
MRiRW x Mze		
MŚ x MŽP		
MI x MD		

VI. Przeczytaj poniższy tekst i przetłumacz go.Nowoczesna administracja - dokumenty pod kontrolą.⁵

Elektroniczny obieg dokumentów w instytucjach publicznych był tematem konferencji "Nowoczesna administracja - dokumenty pod kontrolą", która miała miejsce w Centrum Bankowo-Finansowym "Nowy Świat" w Warszawie 9 września br. Konferencja tuż po ogłoszeniu terminu jej organizacji od samego początku cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem przedstawicieli ministerstw, urzędów i innych instytucji publicznych. Potwierdziła to wysoka frekwencja w dniu wydarzenia. Oznacza to, że tematyka zarządzania dokumentacją jest bardzo istotna z punktu widzenia zmian w przepisach regulujących kwestie funkcjonowania administracji publicznej. Konferencję otworzył wykład Pani dr Ewy Perłakowskiej z Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych poświęcony prawnym i praktycznym aspektom zarządzania dokumentacją w instytucji publicznej. Pan Sebastian Strzech skoncentrował uwagę słuchaczy na oprogramowaniu statlook™, służące monitorowaniu i zapewnieniu bezpieczeństwa danych. Uczestnicy mieli możliwość porozmawiania ze specjalistami firmy CompNet przy stoisku wystawowym. Firma A plus C Systems wraz z firmą CompNet przewidziała na zakończenie niespodziankę dla uczestników. Firmę Tecna reprezentował Prezes - Pan Robert Waszkowski - który zaprezentował autorski system Aurea BPM, służący do automatyzacji procesów biznesowych. Do wygłoszenia wykładu zaprosiliśmy również wykładowcę i autora wielu publikacji z zakresu danych osobowych - Pana Jakuba Rzymowskiego - który skoncentrował się na nowelizacji KPA i wynikającymi z niej zmianami w doręczaniu pism urzędowych i ochronie, przetwarzaniu danych osobowych w urzędzie. Pan Jakub również 15 października będzie naszym gościem - poprowadzi szkolenie "Ochrona danych osobowych w systemie elektronicznego zarządzania dokumentacją". Już teraz serdecznie zapraszamy osoby zainteresowane do rezerwacji miejsc! W programie konferencji nie zabrakło również tematu podpisu elektronicznego i

⁵ Źródło pochodzi z internetu i znajduje się na tej stronie internetowej:
<http://www.multitrain.pl/home/kalendarium/25-03-2010-nowoczesna-administracja---dokumenty-pod-kontrola.htm>

ryzyka związanego z jego niewłaściwym wykorzystaniem, rodzajów zobowiązań, podpisu fragmentów dokumentów. Wszystkie te elementy były szkieletem wykładu Pana Mirosława Januszewskiego ze Stowarzyszenia PEMI. Konferencję zakończył wykład Pana Kazimierza Schmidta z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji pt: "Instrukcja kancelaryjna w kontekście innych przepisów wprowadzanych ustawą z 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy o informatyzacji". Na zakończenie wśród uczestników zostały rozlosowane nagrody ufundowane przez Złotego Sponsora Konferencji firmę A plus C Systems oraz jej partnera firmę CompNet. Dziękujemy wszystkim, którzy przyczynili się do sukcesu konferencji "Nowoczesna administracja - dokumenty pod kontrolą", tj. wszystkim uczestnikom oraz patronom honorowym, sponsorowi Konferencji, firmą uczestniczącym oraz patronom medialnym.

VII. Przeczytaj artykuł pod tytułem Nowoczesna administracja – dokumenty pod kontrolą jeszcze raz i zaznacz właściwą odpowiedź zgodnie z jego treścią.

1. Tematem konferencji:

- A) była „Nowoczesna administracja – dokumenty pod kontrolą”.
- B) był „Elektroniczny obieg dokumentów w instytucjach publicznych”.
- C) był „Nowy świat”.

2. Na konferencji była:

- A) wysoka liczba uczestników
- B) niska liczba uczestników
- C) średnia liczba uczestników

3. Uczestnicy mogli porozmawiać z przedstawicielami firmy:

- A) CompNet i A plus C Systems

B) A plus C Systems

C) CompNet

4. 15 października odbędzie się:

A) konferencja pod tematem "Ochrona danych osobowych w systemie elektronicznego zarządzania dokumentacją".

B) nic, tylko przyjedzie w odwiedziny pan Jakub Rzymowski.

C) szkolenie pod tematem "Ochrona danych osobowych w systemie elektronicznego zarządzania dokumentacją".

VIII. Poszczególne akapity poniższego artykułu występują w niewłaściwej kolejności. Przeczytaj je uważnie i uporządkuj, tak aby tekst stanowił logiczną całość. Przykładowo podano pierwszy akapit.

1	2	3	4	5	6
C					

Stypendia Prezydenta⁶

- A. Wnioski złożyło 25 studentów i 45 doktorantów. W chwili obecnej komisja stypendialna przystąpiła do formalnej i merytorycznej oceny złożonych wniosków.
- B. W przyszłym roku do podziału będzie 1 000 000 zł. Wyróżnieni studenci otrzymają miesięcznie 1317 zł brutto natomiast doktoranci 3339, 69 zł brutto.
- C. Zakończyło się przyjmowanie wniosków o przyznanie stypendiów Prezydenta Szczecina dla najlepszych studentów i doktorantów. Do pierwszej inauguracyjnej edycji zgłosiło się aż 70. chętnych.

⁶ Źródło pochodzi z internetu i znajduje się na tej stronie internetowej:
http://www.szczecin.pl/UMSzczecinSwiat/chapter_59018.asp?soid=3389D3E2851F4CE58718FA101CECB6B8

- D. Zasady przyznawania stypendiów uchwaliła Rada Miasta w Szczecinie w dniu 6 września br. Informacje o uruchomieniu programu stypendialnego zostały przekazane rektorom wszystkich szczecińskich uczelni.
- E. W tym roku na stypendia zostało przyznanych 150 000 zł. Zwycięzcy otrzymają stypendia za trzy ostatnie miesiące tego roku (październik, listopad, grudzień).
- F. O przyznanie stypendiów mogły ubiegać się osoby, które m.in. są mieszkańcami Szczecina, posiadają obywatelstwo jednego z Państw Członkowskich Unii Europejskiej lub posiada kartę stałego pobytu w Polsce, mieli dobre wyniki w nauce, deklarują pracę lub dalszą naukę na terenie Szczecina, lub gminy, albo powiatu będącego członkiem Stowarzyszenia Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego przez minimum 3 lata w okresie 5 lat od ukończenia studiów, posiadają osiągnięcia naukowe.

IX. Oznacz podane zdania jako prawdziwe (P) lub fałszywe (F) zgodnie z treścią tekstu pod tematem Stypendia prezydenta.

- 1) W chwili obecnej komisja stypendialna przyznała stypendium 25 studentom i 45 doktorantom. P F
- 2) W przyszłym roku na stypendia zostanie przeznaczona kwota 1 000 000 zł. P F
- 3) O przyznanie stypendiów mogły się m.in. ubiegać osoby, które posiadają obywatelstwo Czeskie i Słowackie. P F
- 4) W tym roku na stypendia została przeznaczona większa suma pieniężna niż suma, która zostanie przeznaczona w przyszłym roku. P F

X. Połącz słowa w najbardziej logiczne pary.

obieg	obywatelstwo
cieszyć się	pism
automatyzacja	wniosków
zarządzanie	programu
doręczanie	procesów

złożyć	z zainteresowaniem
przyznać	o stypendium
uruchomić	dokumentacją
ubiegać	stypendia
posiadać	dokumentów

XI. Przetłumacz zwroty podane w ramce.

umowa zawarta dnia	
spółka z siedzibą	
rejestr przedsiębiorców	
krajowy rejestr sądowy	
zwanymi dalej Stronami	
sprzedający oświadcza	
w sprawie	
dziennik ustaw	
uchwała z	
niniejsza umowa	

XII. Przeczytaj poniższy tekst i przetłumacz go.

Dzień Otwarty Notariatu - Porozmawiaj z notariuszem o spadkach⁷

W sobotę 27 listopada w godzinach 10-16 szczecińscy notariusze będą udzielać bezpłatnych porad na tematy związane z dziedziczeniem, spadkami, testamentami. Notariusze i asesorzy dyżurować będą w Szczecinie, w biurówcu „Buchalter” w Al. Wojska Polskiego 83. Odpowiedzą na wszelkie pytania związane ze sprawami spadkowymi. Na miejscu będą też dostępne informacyjne ulotki. Wybór tematyki nie jest przypadkowy – notariusze widzą ogromne społeczne zapotrzebowanie na rzetelne informacje o dziedziczeniu. Prawo spadkowe to dziedzina, która bardzo ludzi interesuje; świadczą o tym zarówno pytania zadawane w kancelariach, jak i listy napływające do redakcji pism poradnikowych. Jednocześnie wiele tu niejasności i błędnych przekonań. Wiele osób sądzi choćby, że może w testamencie zapisać konkretne składniki majątku poszczególnym spadkobiercom; tymczasem w polskim prawie to niemożliwe. W ostatnich latach pojawiły się również nowe instytucje prawne – przede wszystkim poświadczenie dziedziczenia. Umożliwia ono potwierdzenie praw do spadku bez konieczności czekania na sądowe stwierdzenie spadku – zwykle wystarczy jedna wizyta w kancelarii notarialnej. Wygoda i prostota tego rozwiązania sprawiają, że szybko zdobywa popularność, wciąż jednak warto upowszechniać wiedzę o nim. Akcja odbywa się także w 11 innych miastach Polski. Więcej szczegółów na stronie Krajowej Rady Notarialnej: www.krn.org.pl

XIII. Połącz dane zwroty z czeskimi odpowiednikami.

kapitał zakładowy w wysokości	nabyvatel se zavazuje
wiceprezes zarządu	odběrateli
umowa zostaje zawarta na czas nieokreślony	osoby oprávněny
kupujący zobowiązuje się	místopředseda představenstva
na rzecz odbiorcy	smluvní pokuta
osoby upoważnione	smlouva je uzavřena na dobu určitou
kara umowna	základní kapitál ve výši

⁷ Źródło pochodzi z internetu i znajduje się na tej stronie internetowej:
http://www.szczecin.pl/UMSzczecinSwiat/chapter_59018.asp?soid=6AD26B2BF89F49D09BD18B0AE50608A6

8. Klucz

I. Wyszukaj odpowiednie objaśnienia podanych słów.

a) dowód osobisty	1) dokument stwierdzający tożsamość
b) magistrat	2) potocznie na określenie organu wykonawczego samorządu terytorialnego w miastach
c) wniosek	3) urzędowa prośba, podanie
d) burmistrz	4) przewodniczący zarządu/magistratu mniejszego miasta
e) formularz	5) wzór dokumentu z rubrykami do wypełnienia.
f) notariusz	6) osoba zaufania publicznego, powołana do dokonywania czynności, którym należy nadać formę notarialną
g) administracja	7) działalność organizatorska realizowana przy pomocy aparatu urzędniczego
h) urząd stanu cywilnego	8) instytucja, która rejestruje narodziny, zgony, małżeństwa i rozwody obywateli
i) sejm	9) najwyższy organ władzy ustawodawczej w Polsce.
j) województwo	10) jednostka podziału administracyjnego wyższego stopnia w Polsce
k) wójt	11) urzędnik stojący na czele gminy

II. Połącz nazwy ministerstw z czeskimi odpowiednikami.

1) Ministerstwo Finansów	a) Ministerstvo financí
2) Ministerstwo Gospodarki	b) Ministerstvo průmyslu a obchodu
3) Ministerstwo Infrastruktury	c) Ministerstvo dopravy
4) Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	d) Ministerstvo kultury
5) Ministerstwo Obrony Narodowej	f) Ministerstvo obrany
6) Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	g) Ministerstvo zemědělství
7) Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji	h) Ministerstvo vnitra
8) Ministerstwo Spraw Zagranicznych	i) Ministerstvo zahraničních věcí
9) Ministerstwo Środowiska	j) Ministerstvo životního prostředí
10) Ministerstwo Zdrowia	k) Ministerstvo zdravotnictví
11) Ministerstwo Sprawiedliwości	l) Ministerstvo spravedlnosti
12) Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	m) Ministerstvo práce a sociálních věcí
13) Ministerstwo Rozwoju Regionalnego	n) Ministerstvo pro místní rozvoj

III. Przczytaj poniższy tekst i przetłumacz go.

PROTOKOL

Z VALNÉ HROMADY SPOLEČNÍKŮ VAN PUR S.R.O.

ZE DNE 24.02.2011 R.

Přítomní prohlásili, že k dnešnímu datu v této kanceláři byla zvolána valná hromada společníků společnosti VAN PUR S.R.O. se sídlem v Ostravě, Přívoz, Na Náhonu

1123/20, Česká Republika, založená a vedená podle českého práva, zapsána v českém obchodním rejstříku pod číslem: 278 22 672 (dále jen společnost). Předseda valné hromady byl zvolen jednohlasně Pan Piotr Kaminský, který prohlásil, že na valné hromadě je zastoupen celý kapitál společnosti, nikdo nevznáší námitky proti konání valné hromady, ani proti hlasování nad přijetím usnesení ve věci vyjádření souhlasu s převodem jednoho obchodního podílu ve společnosti, společníkem Markem Krzystkiewiczem, proto je valná hromada svolána řádně a je oprávněná přijmout usnesení, které je na pořadu jednání.

IV. Połącz nazwy urzędów z czeskimi odpowiednikami.

Obecní úřad	Urząd gminy
Městský úřad	Urząd miasta
Finanční úřad	Urząd skarbowy
Úřad práce	Urząd pracy
Krajský úřad	Urząd Wojewódzki
Úřad průmyslového vlastnictví	Urząd Patentowy

V. Czy wiesz, które skróty ministerstw znajdują się w tabelce? Spróbuj dopisać do tabelki polskie i czeskie nazwy.

polski skrót x czeski skrót	polska nazwa	czeska nazwa
MSZ x MZV	Ministerstwo Spraw Zagranicznych	Ministerstvo zahraničních věcí
MRiRW x Mze	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Ministerstvo zemědělství
MŚ x MŽP	Ministerstwo Środowiska	Ministerstvo životního prostředí

MI x MD	Ministerstwo Infrastruktury	Ministerstwo dopravy
MSWiA x MV	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji	Ministerstwo wnitra

VI. Przeczytaj poniższy tekst i przetłumacz go.

Moderní administrativa – dokumenty pod dohledem

Elektronický oběh dokumentů ve veřejných institucích byl tématem konference „Moderní administrativa – dokumenty pod dohledem“, která se uskutečnila v Centrum bankovníctví a financování „Nový svět“ ve Varšavě 9. září letošního roku. Těsně po oznámení termínu konference byl od začátku o ní velký zájem ze strany zástupců ministerstev, úřadů a jiných veřejných institucí. Potvrdila to vysoká účast v den konání události. Znamená to, že téma správa dokumentace je velmi důležité z úhlu pohledu předpisů regulujících otázku fungování administrativy veřejné správy. Konferenci zahájila doktorka Eva Perłakovská z Vrchního ředitelství státních archivů ve Varšavě (Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych), přednáškou o právních a praktických hlediscích správy dokumentace ve veřejné instituci. Pan Sebastian Strzech zkoncentroval pozornost posluchačů na software statlook™, sloužící pro monitorování a zajištění bezpečnosti údajů. Návštěvníci si mohli popovídat se specialisty firmy CompNet v výstavním stánku Firma A plus C Systems společně s firmou CompNet naplánovala na závěr překvapení pro návštěvníky. Firmu Tecna reprezentoval předseda – pan Robert Waszkovský – který představil autorský systém Aurea BPM, který slouží pro automatizaci podnikových procesů. K přednesení výkladu jsme také pozvali přednášejícího a autora mnoha publikací z oblasti osobních údajů – pana Jakuba Rzymovského – který se soustředil na novelizaci KPA a vycházejících z ní změn v doručování úředních dopisů a ochraně, zpracování osobních údajů na úřadě. Pán Jakub bude také našim hostem 15. listopadu – povede školení „Ochrana osobních údajů v elektronickém systému správy dokumentace“. Již teď Vás srdečně zveme k rezervaci míst. V programu prezentace také nechybělo téma elektronický podpis a rizika související s jeho nesprávným využitím, druhy závazků, podpisu fragmentů dokumentů. Všechny tyto prvky byly podstatou přednášky pána Miroslava Januszewského

ze Sdružení PEMI. Konferenci ukončil pán Kazimierz Schmidt z ministerstva vnitra, přednáškou s názvem „Kancelářská instrukce v kontextu jiných předpisů, které uvedl zákon z 12. prosince 2010 roku o změně zákona o výpočetní techniky“. Na závěr byly mezi účastníky rozlosovány ceny sponzorované zlatým sponzorem konference, firmou A plus C Systems a také jeho partnera firmu CompNet. Děkujeme všem, kteří přispěli k úspěchu konference „Moderní administrativa – dokumenty pod dohledem“, to je všem účastníkům a také čestným patronům, sponzorovi konference, zúčastněným firmám a také mediálními patronům.

VII. Przeczytaj artykuł pod tytułem Nowoczesna administracja – dokumenty pod kontrolą jeszcze raz i zaznacz właściwą odpowiedź zgodnie z jego treścią.

1. Tematem konferencji:

B) był „Elektroniczny obieg dokumentów w instytucjach publicznych”.

2. Na konferencji była:

A) wysoka liczba uczestników

3. Uczestnicy mogli porozmawiać z przedstawicielami firmy:

C) CompNet

4. 15 października odbędzie się:

C) szkolenie pod tematem "Ochrona danych osobowych w systemie elektronicznego zarządzania dokumentacją".

VIII. Poszczególne akapity poniższego artykułu występują w niewłaściwej kolejności. Przeczytaj je uważnie i uporządkuj, tak aby tekst stanowił logiczną całość. Przykładowo podano pierwszy akapit.

1	2	3	4	5	6
C	A	E	B	F	D

IX. Połącz słowa w najbardziej logiczne pary.

obieg dokumentów
cieszyć się zainteresowaniem
automatyzacja procesów
zarządzanie dokumentacją
doręczanie pism
złożenie wniosków
przyznanie stypendia
uruchomienie programu
ubiegać o stypendium
posiadać obywatelstwo

X. Oznacz podane zdania jako prawdziwe (P) lub fałszywe (F) zgodnie z treścią tekstu pod tematem Stypendia prezydenta.

- 1) W chwili obecnej komisja stypendialna przyznała stypendium 25 studentom i 45 doktorantom. ~~P~~ F
- 2) W przyszłym roku na stypendia zostanie przeznaczona kwota 1 000 000 zł. P ~~F~~

3) O przyznanie stypendiów mogły się m.in. ubiegać osoby, które posiadają obywatelstwo Czeskie i Słowackie. P F

4) W tym roku na stypendia została przeznaczona większa suma pieniężna niż suma, która zostanie przeznaczona w przyszłym roku. P F

XI. Przetłumacz zwroty podane w ramce.

umowa zawarta dnia	smlouva uzavřena dne
spółka z siedzibą	společnost se sídlem
rejestr przedsiębiorców	obchodní rejstřík
krajowy rejestr sądowy	státní soudní rejstřík
zwanymi dalej Stronami	dále jen smluvní strany
sprzedający oświadcza	převodce prohlašuje
w sprawie	ve věci
dziennik ustaw	sbírka
uchwała z	usnesení z
niniejsza umowa	tato smlouva

XII. Przeczytaj poniższy tekst i przetłumacz go.

Den otevřených dveří v notářské kanceláři – Popovídej si s notářem o dědictví

V sobotu 27. listopadu v době od 10 do 16 hodin budou štetínští notáři poskytovat bezplatné rady na téma související s dědictvím a závětěmi. Notáři a soudní praktikanti

boudou mít službu v polském Štětíně, v kancelářské budově „Buchalter“ na Třídě polské armády 83. Odpoví na všechny otázky související s dědictvím. Na místě budou také přístupné informační letáčky. Výběr tématu není náhodný – notáři vidí společenskou potřebu na správné informace o dědictví. Dědické právo je oblast, která lidi velmi zajímá; svědčí o tom jak otázky davané v kancelářích, tak i dopisy přibývající do redakce dopisů. Zároveň tady je hodně nejasnosti a chybných mínění. Mnoho osob se třeba domnívá, že může do závěti napsat konkrétní součásti majetku jednotlivým dědicům; zatím to v polském právu není možné. V posledních letech se objevily nové právní instituce – především notářské osvědčení o dědictví. Umožňuje potvrzení práv k dědictví bez nutnosti čekání na soudní prohlášení o dědictví – většinou stačí jedna návštěva notářské kanceláře. Výhoda a jednoduchost toho řešení zapříčiňuje, že rychle získává popularnost, pořád ale stojí za to upovsěchňovat vědomosti o tom. Akce se také koná v jiných 11 městech Polska. Více podrobnosti na stránce národní rady o notářích: www.krng.org.pl

XIII. Połącz dane zwroty z czeskimi odpowiednikami.

kapitał zakładowy w wysokości	základní kapitál ve výši
wiceprezes zarządu	místopředseda představenstva
umowa zostaje zawarta na czas nieokreślony	smlouva je uzavřena na dobu určitou
kupujący zobowiązuje się	nabyvatel se zavazuje
na rzecz odbiorcy	odběrateli
osoby upoważnione	osoby oprávněny
kara umowna	smluvní pokuta

9. Słownik

HASŁO	HESLO
Administracja	Administrativa
Administracja publiczna	Veřejná správa
Administrator	Administrátor
Akceptować	Akceptovat
Akcyza/podatek akcyzowy	Spotřební daň
Akredytacja	Akreditace
Akt notarialny	Notářský zápis
Akt ślubu	Oddací list
Akt urodzenia	Rodný list
Akt zgonu	Úmrtní list
Archiwista	Archivář
Archiwum	Archiv
Atest	Atest
Audyt	Audit
Biuro	Kancelář
Biuro prasowe	Tiskové oddělení
Biurokracja	Byrokracie
Biurokrata	Byrokrat
Budżet	Rozpočet
Burmistrz	Starosta (města)
Certyfikat	Certifikát
Czek	Šek
Datować	Datovat
Decentralizacja	Decentralizace
Decyzja	Rozhodnutí
Dekret	Dekret
Departament	Oddělení (ministerstva)
Depozyt	Depozitum
Dług	Dluh

Dokument	Dokument
Dokumentacja	Dokumentace
Dopłata	Doplatek
Doradca	Poradce
Dostawca	Dodavatel
Dotacja	Dotace
Dowód osobisty	Občanský průkaz
Dyrektywa	Směrnice
Działalność gospodarcza	Živnost
Dziennik urzędowy	Věstník
Ekspedycja	Expedice
Ekspertyza	Expertiza
E-podpis	E-podpis
Europoseł	Europoslanec
Faktura	Faktura
Faktura VAT	Daňový doklad
Formularz	Formulář
Funkcjonariusz	Funkcionář
Funkcjonariusz publiczny	Veřejný činitel
Gmina	Obec
Godziny urzędowe	Úřední hodiny
Grant	Grant
Grzywna	Penále
Informacja	Informační centrum
Inspekcja	Inspekce
Inspektor	Inspektor
Izba	Komora
Kara	Trest
Kara umowna	Smluvní pokuta
Kasacja	Kasace
Kataster	Katastr
Kierownictwo	Vedení
Kodeks	Zákoník

Komisja	Komise
Komitet	Výbor
Kompetencja	Pravomoc
Księga metrykalna	Matrika
Legalizacja	Legalizace
Legislatywa	Legislativa
Legitymacja	Legitimace
Licencja	Licence
Licytacja	Dražba
Magistrat	Magistrát
Mandat	Mandát
Marszałek	Maršálek
Maszynopis	Strojopis
Miejsce pracy	Pracoviště
Minister	Ministr
Ministerstwo	Ministerstvo
Ministerstwo Finansów	Ministerstvo financí
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji	Ministerstvo vnitra
Monit	Upomínka
Nabywca	Kupující
Nadpłata	Přeplatek
Notariat	Notářství
Notariusz	Notář
Numer ewidencyjny PESEL	Rodné číslo
Numer identyfikacji podatkowej NIP	Daňový identifikační doklad DIČ
Numer REGON	Identifikační číslo ekonomického subjektu IČ
Obwieszczenie	Vyhláška
Obywatelstwo	Občanství
Odszkodowanie	Náhrada škody
Ogłoszenie	Prohlášení

Okólnik	Oběžník
Okres wypowiedzenia	Výpovědní doba
Oplata	Poplatek
Oskarżenie	Obžaloba
Osoba fizyczna	Fyzická osoba
Osoba prawna	Právnická osoba
Partia polityczna	Politická strana
Paszport	Pas
Pełnomocnik	Zmocněnec
Pełnopłatny	Plná cena
Personel	Personál
Petent	Žadatel
Petycja	Petice
Pieczętka	Razítko
Pisma	Písemnost
Płaca/pensja	Plat
Planista	Plánovač
Pobór	Odvod, povolání na vojnu
Poczta	Pošta
Podatek	Daň
Podatek dochodowy	Daň z příjmů
Podatek od wartości dodanej VAT	Daň z přidané hodnoty DPH
Podpis	Podpis
Polecenie	Příkaz
Policja	Policie
Pomoc społeczna	Sociální služby
Postdatować	Postdatovat
Potwierdzenie	Stvrzenka
Powiat	Okres
Pracownik	Pracovník
Prawo cywilne	Občanské právo
Prawo jazdy	Řidičský průkaz
Premia	Prémie

Premier	Premiér
Prezes	Předseda
Prezydent	Prezident
Prezydium	Prezidium
Protokół	Protokol
Przedsiębiorca	Podnikatel
Przepis	Předpis
Przetarg	Konkurz
Przewinienie	Přestupek
Rada	Rada
Rada gminy	Rada obce
Rada Ministrów (w Polsce)	Vláda v Polsku
Radny	Radní
Ratusz	Radnice
Referendum	Referendum
Referent	Referent
Regulamin	Řád
Rejestr	Registr
Rejestr handlowy	Obchodní rejstřík
Rejestr karny	Rejstřík trestů
Rząd	Vláda
Rzecznik	Mluvčí
Sąd	Soud
Samorząd	Samospráva
Sankcja	Sankce
Sejm	Parlament (v Polsku)
Sekretarka	Sekretářka
Sekretarz	Tajemník
Senat	Senát
Skarbnik	Pokladník (spolku)
Spadek	Dědictví
Spadkobierca	Dědic
Spółdzielnia	Družstvo

Spółka akcyjna	Akciová společnost
Stawka dzienna	Denní mzda
Stosunek pracy	Pracovní poměr
Stowarzyszenie	Sdružení
Tajemnica urzędowa	Úřední tajemství
Testament	Závěť
Uiszczać	Platit
Umowa	Smlouva
Umowa darowizny	Darovací smlouva
Umowa najmu	Nájemní smlouva
Umowa o dzieło	Smlouva o dílo
Umowa o pracę	Pracovní smlouva
Umowa sprzedaży	Kupní smlouva
Umowa zbiorowa	Kolektivní smlouva
Urząd	Úřad
Urząd gminy	Obecní úřad
Urząd patentowy	Úřad průmyslového vlastnictví
Urząd pracy	Úřad práce
Urząd skarbowy	Finanční úřad
Urząd Statystyczny	Statistický úřad
Urzędnik	Úředník
Ustawa	Zákon
Uwierzytelnić	Ověřit
Walne zgromadzenie	Valná hromada
Weksel	Směnka
Wiceburmistrz	Místostarosta
Wiceminister	Náměstek ministra
Wiceprezes	Místopředseda
Wniosek	Žádost
Wojewoda	Vojvoda
Województwo	Kraj
Wójt	Starosta (obce)
Wybory parlamentarne	Volby do Parlamentu (v ČR)

Wybory prezydenckie (w PL)	Volba prezidenta (v ČR)
Wybory samorządowe (w PL)	Komunální volby
Zamówienie publiczne	Veřejná zakázka
Zarząd	Správa
Zaświadczenie	Potvrzení
Zeznawać	Vypovídat
Zgromadzenie	Shromáždění
Zielona karta	Zelená karta
Życiorys	Životopis

10. Zakończenie

Celem pracy było przedstawić temat administracji publicznej z aspektu językowego oraz zebranie i wytworzenie słownictwa, związanego z danym tematem.

W pierwszej części pracy rozpatrywałam zjawiska językowe, które starałam się scharakteryzować. Na podstawie naukowych tekstów polskich i czeskich językoznawców rozpatrywałam zebrane słownictwo i szukałam konkretnych przykładów. Zajmowałam się analizą zapożyczeń, których w pracy pojawiło się najwięcej. Analizowałam również internacjonalizmy i wyrazy zdradliwe, które także pojawiły się w zebranych słownictwie, choć było ich mniej. Zajmowałam się także różnicami, zachodzącymi pomiędzy polskimi i czeskimi nazwami ministerstw.

W części praktycznej, składającej się z tematycznych kart pracy, wytworzyłam różnego rodzaju ćwiczenia i teksty służące do przetłumaczenia. Głównym celem było wytworzyć ćwiczenia, które by uefektywniłyby nauczanie przekładu.

Trzecią częścią pracy jest słownik, który jest w całości umieszczony na płycie kompaktowej. Chodzi o słownictwo związane z administracją publiczną.

Administracja publiczna jest obszernym i ciekawym tematem. Nikt nie zajmował się jej badaniem z aspektu językowego. Mam nadzieję, że moja praca pomoże w innowacji nauki przekładu i tłumaczeń.

Abstract

Terminological base and thematic worksheets for innovation of the translation and interpretation education (Public administration)

Keywords: translation, Polish-Czech vocabulary, terminology base, public administration, loan words, tricky words, government departments

The author deals with public administration from a linguistic point of view. She analyzes selected words from the public administration at the base of the identified phenomena (loan words, internationalism, treacherous words) form the theme worksheets that are designed for foreigners and also compiles a dictionary, that contains 200 words associated with the public administration.

Streszczenie

Baza terminów i tematyczne karty pracy dla innowacji nauki przekładu i tłumaczeń (Administracja publiczna)

Słowa - klucze: przekład, polsko-czeskie słownictwo, baza terminów, administracja publiczna, zapożyczenia, wyrazy zdradliwe, ministerstwa

W pracy przedstawiono temat administracji publicznej z aspektu językowego. Szczególną uwagę poświęcono analizie wybranych słów z dziedziny administracji publicznej na podstawie stwierdzonych zjawisk (zapożyczenia, internacjonalizmy, wyrazy zdradliwe), tematyczne karty pracy przeznaczonych dla obcokrajowców oraz słownika, który zawiera 200 słów dotyczących tematu administracji publicznej.

Anotace

Autor: Mlynková Barbara

Fakulta: Filozofická

Katedra: Slavistiky (sekce polonistiky)

Název bakalářské práce: Terminologická báze a tematické pracovní listy pro inovaci výuky překladu a tlumočení (Administrativa veřejné správy)

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Monika Krzempek

Počet znaků: 78 657

Počet příloh: 1

Počet titulů použité literatury: 59

Klíčová slova: překlad, polsko-česká slovní zásoba, terminologická báze, administrativa veřejné správy, přejatá slova, zrádná slova, ministerstva

Autorka se zabývá tématem administrativa veřejné správy z jazykového hlediska. Analyzuje vybrané slova z oblasti administrativy veřejné správy na základně zjištěných jevů (přejatá slova, internacionalismy, zrádná slova), tvoří tematické pracovní listy, které jsou určeny pro cizince a také sestavuje slovník, který obsahuje 200 slov souvisejících s administrativou veřejné správy.

Bibliografia

Monografie:

1. Asztalos O., 2003, *Administrativa veřejné správy*, Praha.
2. Bańko M., 2006, *Polszczyzna na co dzień*, Warszawa.
3. Jadacka, H., 2001, *System słowotwórczy polszczyzny (1945-2000)*, Warszawa.
4. Jadacka H., 2006, *Poradnik językowy dla prawników*, Warszawa.
5. Kovařík P., 2008, *Průruční mluvnice češtiny*, Praha.
6. Kubiak B., 2009, *Na łamach prasy część 1*, Kraków.
7. Lipczuk R., 1992, *Internacjonalizmy a „falszywi przyjaciele tłumacza”*, [w:] Maćkiewicz J, Siatkowski J., *Język a kultura, T. 7: Kontakty języka polskiego z innymi językami na tle kontaktów kulturowych*, Wrocław.
8. Lotko E., 1992, *Wyrazy zdradliwe w języku polskim i czeskim*, [w:] Nowakowska-Kempna I., *Język a kultura, T. 8: Podstawy metodologiczne semantyki współczesnej*, Wrocław.
9. Lotko E., 1992, *Zrádná slova v polštině a češtině*, Olomouc.
10. Malinowska E., 1999, *Język w urzędach*, [w:] Pisarek W., *Polszczyzna 2000*, Kraków.
11. Markowski A., 2007, *Kultura języka polskiego*, Warszawa.
12. Mazur, J., 2000, *Słownictwo współczesnej polszczyzny w okresie przemian*, Lublin.
13. Seretny A., Lipińska E., 2005, *ABC Metodyki nauczania języka polskiego jako obcego*, Kraków.
14. Pieńkos J., 1999, *Podstawy juryslingwistyki*, Warszawa.
15. Pieńkos J., 1993, *Przekład i tłumacz we współczesnym świecie*, Warszawa.
16. Waszakowa, K., 2005, *Przejawy internacjonalizacji w słowotwórstwie współczesnej polszczyzny*, Warszawa.
17. Wojtak M., 2001, *Styl urzędowy*, [w:] Bartmiński J., *Współczesny język polski*, Kraków.
18. Zieliński M., 1999, *Języki prawne i prawnicze*, [w:] Pisarek W., *Polszczyzna 2000*, Kraków.

Słowniki:

1. Dubisz S., 2006, *Uniwersalny słownik języka polskiego*, Warszawa.
2. Filipец J., Daneš J., Machač J., Mejstřík V., 1994, *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*, Praha.
3. Filipец J., Daneš J., Machač J., Mejstřík V., 2007, *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*, Praha.
4. Havránek B., 1989, *Slovník spisovného jazyka českého*, Praha.
5. Markowski A., 1999, *Nowy słownik poprawnej polszczyzny*, Warszawa.
6. Oliva K., 1994, 1995, *Polsko-český slovník*, Praha.
7. Oliva K., 2002, elektronický polsko český slovník Lingea Lexicon.
8. Podracki J., 1998, *Szkolny słownik nauki o języku*, Warszawa.
9. Siatkowski J., Basaj. M., 2002, *Słownik czesko-polski*, Warszawa

Źródła elektroniczne:

www.army.cz

<http://business.center.cz/>

<http://cs.wikipedia.org>

<http://eagri.cz/>

<http://korpus.pwn.pl/>

www.lingwistyka.uni.wroc.pl

www.mdcr.cz

www.mfer.cz

www.mkcr.cz

www.mmr.cz

www.mpo.cz

www.ministerstvo-spravedlnosti.cz

www.mvcr.cz

www.mzv.cz

www.mzcr.cz

www.mf.gov.pl

www.mg.gov.pl/

www.mi.gov.pl

www.mkidn.gov.pl

www.minrol.gov.pl

www.mrr.gov.pl

www.mswia.gov.pl

www.msz.gov.pl

<http://ms.gov.pl/>

www.mz.gov.pl

<http://nkjp.pl/>

<http://prirucka.ujc.cas.cz/>

www.sjlp.pl

www.slownik-online.pl

<http://ucnk.ff.cuni.cz/>

<http://wikipedia.pl/>

www.wp.mil.pl